

Yttrande
2025-02-03

Ärende SLK-2024-00324

Yttrande angående Delredovisning av uppdrag om att revidera överenskommelsen om samverkan med civilsamhället

Yttrandet

I den delredovisning som presenterats om revideringen av överenskommelsen framkommer det att civilsamhällets organisationer har uttryckt stark kritik mot processen och anser att revideringen borde ha skett i nära samverkan från början. En överenskommelse av denna karaktär bör ha en bred förankring och att det i detta skede är lämpligt att gå tillbaka och samskapa överenskommelsen i dialog med civilsamhället.

Vidare i arbetet vill vi även se till att inte kompromissa bort väsentliga aspekter som en säker och ansvarstagande samverkan kräver. Vi delar uppfattningen att överenskommelse skall vara en struktur som beskriver vad som förväntas av de samverkande organisationerna och vilka konsekvenser bristande efterlevnad får.

Vi vill att det inarbetas demokratikrav i överenskommelsen. Demokratikraven ska tydliggöra att organisationer inte får främja eller acceptera våldsbejakande extremism, antisemitism, svenskfientlighet, islamism, fascism eller annan totalitär ideologi. Organisationer i samverkan får inte heller ha samröre med terrorstämplade grupper.

Det måste tydligt framgå att avsteg från dessa principer skall leda till att bidrag dras in och att samverkan avbryts. För att försäkra en effektiv kontroll av detta bör det finnas en mekanism för kontroll och uppföljning där alla organisationer som tar del av samverkan regelbundet granskas för att säkerställa att de uppfyller demokratikravet.

Stadens samverkansstrategi ska vila på stabila principer som säkerställer att Göteborgs Stad inte samverkar med organisationer som underminerar demokratin, splittrar samhället eller har odemokratiska kopplingar. Samverkan ska vara en förmån för de organisationer som bidrar positivt till samhället, inte en rättighet för de som bryter mot våra gemensamma värderingar.

Tilläggsyrkande
2025-03-20

Vänsterpartiet, Socialdemokraterna, Miljöpartiet

Nr 22

Tilläggsyrkande angående delredovisning av uppdrag att revidera och uppdatera överenskommelsen om samverkan med civilsamhället.

Förslag till beslut

I kommunstyrelsen:

1. Stadsledningskontoret får i uppdrag att i fortsatt arbete med att uppdatera överenskommelsen om samverkan med civilsamhället enbart fokusera på redaktionella ändringar och att uppdatera och stryka inaktualiteter
2. Stadsledningskontoret får i uppdrag att i samband med slutredovisningen, presentera vilka styrande dokument, planer och program som Överenskommelsen om samverkan med civilsamhällets organisationer har bäring på.
3. I övrigt bifalla Stadsledningskontorets förslag

Yrkandet

Civilsamhället har en unik roll i samhället. Genom att verka för ett ökat deltagande för sociala förändringar spelar civilsamhället en betydande roll för demokratin. Samarbetet mellan det offentliga och civilsamhället är centralt för en god samhällsutveckling. Det engagemang som finns i ideella rörelser är viktigt för Göteborg stad och därför värnar vi och vill utveckla samarbetet med civilsamhället. Överenskommelsen med civilsamhällets organisationer speglar detta

Arbetet med att ta fram Överenskommelsen genomfördes år 2012 och var en kvalitativ och genomarbetad process mellan Göteborg stad och representanter för civilsamhället. Berört ärende är en delredovisning av det uppdrag stadsledningskontoret fick 2024-02-21 om att revidera Överenskommelsen. I delredovisningen presenteras dels en sammanställning av dialogtillfällena som genomförts, avväganden kopplade till överenskommelsens, dels frågeställningar kopplade till stödstrukturer, ansvar och dialog med politiken.

I detta yrkande hanterar vi de frågor som rör dokumentet Överenskommelsen mellan Göteborg Stad och Civilsamhällets organisationer innehåll samt dokumentets förhållande till stadens styrande dokument. Vi från det rödgröna styret uppmärksammar de organisatoriska dilemman som delredovisningen presenterar och kommer att återkomma med en inriktning för hur arbetet ska anpassas till den nya facknämndsorganisationen där särskilt fokus kommer ligga på att lösa ut ansvarsfrågor och stadens interna samarbete.

Tjänsteutlåtandet beskriver resultatet av två dialogtillfällen genomförda av Göteborg Stad. I dialogerna framkommer ett förväntningsgap kring hur överenskommelsens skrivningar ska tolkas. Dialogresultatet speglar den bredd av aktörer som verkar i civilsamhället. I dialogarbetet blir det tydligt att Göteborg Stad inte kan, som ensam part, omarbota överenskommelsen med civilsamhället. Ska ett större omtag göras så behöver båda parter vara involverade från början och initiativet bör tas tillsammans.

Vidare lyfts frågor om dokumentets status i förhållande till andra styrande dokument. Överenskommelsen utgör inget styrande dokument utan ska förstås som en viljeyttring och en utgångspunkt för samverkan. Åtgärdsplanerna ska ses som en verktygslåda för stadens hur stadens olika nämnder och bolag kan arbeta för att utveckla samverkan med civilsamhället. I syfte att liera dokumentets vilja med stadens styrfunktioner ska stadsledningskontoret redovisa vilka kopplingar som finns till stadens gällande styrande dokument. Därför vill vi att stadsledningskontoret redovisar vilka styrande dokument som Överenskommelsen med civilsamhället har bäring på.

Idag framhålls Överenskommelsen som ett viktigt dokument från civilsamhällets aktörer. Vi är av bedömningen att syfte, mål och vision som det är formulerat i Överenskommelsen, ska kvarstå. Det är de delar av dokumentet som präglas av inaktualiteter som behöver uppdateras. Målet med uppdateringen är att den i sak inte ska innehålla felaktigheter. I och med detta behålls åtgärdsplanen i dokumentet men ska, liksom övriga delar, förstås som en viljeyttring och ett verktyg som är möjligt att använda i samverkan mellan de aktörer som ingår i överenskommelsen snarare än ett bindande kontrakt.

Yrkande
2025-01-31

M, D, L, KD

Nr 22

Yrkande angående – Delredovisning av uppdrag att revidera och uppdatera överenskommelsen om samverkan med civilsamhället

Förslag till beslut

I kommunstyrelsen:

1. Stadsledningskontoret, i samverkan med berörda, får i uppdrag att börja om arbetet med att revidera överenskommelsen om samverkan med civilsamhället. Uppdraget ska genomföras i nära samverkan med civilsamhällets organisationer från start, där synpunkter och kritik från tidigare dialoger tas tillvara som grund för arbetet.

Yrkandet

Civilsamhällets organisationer har framfört kritik om att de involverats för sent i processen med att revidera överenskommelsen om samverkan. För att säkerställa ett inkluderande och legitimt arbetssätt bör processen startas om och civilsamhället involveras redan från början. Genom att lyssna på civilsamhällets synpunkter från tidigare dialoger och involvera dem redan från början, förbättrar vi samarbetet och säkerställer att överenskommelsen blir relevant och användbar för alla parter.

Tjänsteutlåtande

Utfärdat 2024-12-03

Ärendenummer SLK-2024-00324

Handläggare

Johanna Franzén, Lena Risfelt

Telefon: 031-368 02 34, 031-368 03 61

E-post: johanna.franzen@stadshuset.goteborg.se

Delredovisning av uppdrag om att revidera överenskommelsen om samverkan med civilsamhället

Förslag till beslut

I kommunstyrelsen:

Delredovisning av kommunstyrelsens uppdrag 2024-02-21 § 138 om att revidera och uppdatera överenskommelsen om samverkan med civilsamhället, antecknas.

Sammanfattning

Stadsledningskontoret delredovisar arbetet med uppdraget om att revidera och uppdatera överenskommelsen om samverkan med civilsamhället. Stadsledningskontoret har i samverkan med socialförvaltning Centrum tagit sig an uppdraget genom avstämningar med de av stadens förvaltningar som har särskilda uppdrag om samordning gällande civilsamhället samt dialoger med ett trettiotal organisationer från civilsamhället. Under dialogerna framkom många synpunkter och medskick som bedöms påverka förutsättningarna för parterna att genomföra kommunstyrelsens uppdrag. Stadsledningskontoret gör bedömningen att kommunstyrelsen bör få ta del av det som framkommit innan ingående parter i överenskommelsen tar arbetet vidare med en revidering.

Delredovisningen innehåller en redogörelse om historiken bakom arbetet med överenskommelsen från 2012 fram tills idag och förändrade förutsättningar som kan påverka arbetet med överenskommelsen såsom stadens rådighet och organisering. I ärendet beskrivs även stadens beslutade styrning om samverkan med civilsamhällets organisationer, utöver överenskommelsen, och nämnders särskilda ansvar för samordning i frågan. En sammanställning från dialogtillfällena med civilsamhällets organisationer redovisas. Stadsledningskontoret bedömer att uppdraget om att revidera överenskommelsen inte endast kan omfatta en omarbetning av själva dokumentet utan även inbegriper en översyn av ansvar och stöd kopplat till överenskommelsen.

Bedömning ur ekonomisk dimension

Uppdraget om att revidera överenskommelsen medför i sig inga ekonomiska konsekvenser. Stadsledningskontoret kan konstatera att framtida utmaningar för Göteborgs Stad förutsätter en god samverkan med externa aktörer såsom civilsamhällets organisationer. Göteborgs Stad fattar årligen beslut om stöd i form av föreningsbidrag och ger även stöd i andra samverkansformer såsom idéburet offentligt partnerskap (IOP).

Bedömning ur ekologisk dimension

Uppdraget om att revidera överenskommelsen har i sig ingen ekologisk dimension. Hållbarhetsfrågor har fått ett ökat fokus i samverkan med civilsamhällets organisationer och har potential att utvecklas ytterligare i arbetet för minskad klimat- och miljöpåverkan. Ideella föreningar inom delningsekonomin ger stöd i en hållbar konsumtion. Göteborgs Stad har anvisningar för föreningsbidrag som möjliggör att föreningar inom cirkulär ekonomi kan beviljas ekonomiskt stöd.

Bedömning ur social dimension

Ett starkt civilsamhälle har en viktig roll som utvecklingskraft, demokratiaktör och samverkanspart. Genom samverkan med civilsamhällets organisationer bedöms kommuner kunna skapa ett mer inkluderande samhälle där invånarna ges större möjlighet till delaktighet och engagemang. Civilsamhällets organisationer kan erbjuda resurser och stöd som kompletterar kommunens tjänster, vilket kan öka tillgängligheten och kvaliteten på olika insatser. En god dialog med civilsamhällets organisationer och ett aktivt samarbete kan skapa möjligheter för människor att träffas, utbyta erfarenheter och stödja varandra vilket kan öka gemenskapen och sammanhållningen i staden. Överenskommelsen syftar till att skapa goda förutsättningar till samverkan med civilsamhällets organisationer.

Bilagor

1. Kommunstyrelsens protokollsutdrag 2024-02-21 § 138
2. Sammanställning av genomförda dialoger med civilsamhällets organisationer om överenskommelsen
3. Överenskommelse om samverkan mellan Göteborgs Stad och civilsamhällets organisationer

Ärendet

Stadsledningskontoret delredovisar arbetet med kommunstyrelsens uppdrag 2024-02-21 § 138 om att revidera och uppdatera överenskommelsen om samverkan med civilsamhället.

Beskrivning av ärendet

Kommunstyrelsen gav stadsledningskontoret i uppdrag att revidera och uppdatera överenskommelsen om samverkan med civilsamhället, utifrån en hemställan från socialnämnden Centrum 2023-11-28 § 245 om att revidera överenskommelsen. Stadsledningskontoret fick i uppdrag att genomföra revideringen i samverkan med socialförvaltning Centrum och i linje med kommunfullmäktiges intentioner med överenskommelsen enligt beslut 2012-05-31 § 14. Förändrade förutsättningar såväl inom staden som bland civilsamhällets organisationer ska beaktas i revideringen.

Delredovisningen av uppdraget innehåller en redogörelse om historiken bakom arbetet med överenskommelsen från 2012 fram tills idag och förändrade förutsättningar som kan påverka arbetet med överenskommelsen. Därefter beskrivs stadens beslutade styrning om samverkan med civilsamhällets organisationer och vissa nämnders särskilda ansvar. En sammanställning från dialogtillfällena med civilsamhällets organisationer om revidering av överenskommelsen redovisas. Några överväganden och dilemman som påverkar det fortsatta arbetet summeras.

Beredning av ärendet

Uppdraget har omhändertagits i enlighet med kommunstyrelsens beslut. För att se vilka förändrade förutsättningar sedan 2012 som behöver beaktas i arbetet har en omvärldsbevakning och en genomlysning gjorts av befintligt material såsom rapporter, mötesanteckningar och utvärderingar gällande överenskommelsen. Avstämningar har gjorts med representanter från särskilt berörda förvaltningar. Två dialogtillfällen med ett trettiotal deltagande organisationer från civilsamhället har genomförts. Därefter har stadsledningskontoret omhändertagit resultatet av dialogtillfällena och sett behovet av att ge kommunstyrelsen en lägesrapportering innan ingående parter i överenskommelsen tar vidare processen med en revidering.

Inför dialogtillfällena

Mot bakgrund av förändrade förutsättningar sedan 2012 och avstämningar med särskilt berörda förvaltningar, arbetade stadsledningskontoret tillsammans med socialförvaltning Centrum fram ett förslag på revidering av överenskommelsen. Förslaget utgjorde underlag till dialogerna med civilsamhällets organisationer. I förslaget hade följande förändringar föreslagits:

- Redaktionella ändringar bedömdes nödvändiga och uppgifter som rör kanslifunktionen Got United togs bort då kansliet sedan 2021 inte längre finns kvar.
- Då kanslifunktionen och dess roll har upphört behövde skrivningar om anslutning, spridning, samordning och utvärdering av överenskommelsen ses över. I förslaget omhändertogs det genom att respektive samverkande part föreslogs ta ett ansvar för dessa frågor utöver det som åligger den nämnd med samordningsansvar för överenskommelsen. Ytterligare dialoger kommer att behövas för att formulera ansvar för dessa frågor, utifrån respektive parts förutsättningar.

- Skrivningar om syfte, vision och mål lades samman. Skrivningar om värdegrund och gemensamma principer för parternas ömsesidiga förhållningssätt lades samman. Detta för att tydliggöra dokumentets intention och undvika mängden formuleringar som upprepas och uttrycker snarlikt innehåll.
- Skrivningar om att åtgärdsplaner ska tas fram togs bort. Arbetet med åtgärdsplaner kopplat till överenskommelsen har inte genomförts under de senaste åren. En fortsatt dialog kommer att behövas för att se vilka åtaganden som ska uttryckas i överenskommelsen och hur de ska formuleras.

Dialogtillfällen med civilsamhällets organisationer

Två dialogtillfällen genomfördes under september 2024. I inbjudan bifogades förslaget på revidering av överenskommelsen som underlag. Organisationerna ombads att skicka in skriftliga synpunkter på förslaget inför dialogerna. Inbjudan gick ut till paraplyorganisationer som bjöds in och ombads skicka inbjudan vidare till sina medlemmar. De nio paraplyorganisationerna är: Antidiskrimineringsbyrån väst, Coompanion, Famna, Funktionsrätt Göteborg, Göteborgs föreningscenter, Göteborgsregionens sociala ekonomi, NSPH Västra Götaland, RF-SISU och Skoopi.

Totalt deltog 29 organisationer, dessa var: Antidiskrimineringsbyrån Väst, Coompanion Göteborgsregionen, Enastående Föräldrar, Famna Väst, Fryshuset, Föreningen RISK i Göteborg, Göteborgs Frivilliga Samhällsarbetare, Göteborgs Föreningscenter, Göteborgsregionens Sociala ekonomi, Homan, Hyresgästföreningen, Karriärstöd Göteborg, Kollaborativ ekonomi, Mentor, MiM, Neuroförbundet, PG Väst, RF-Sisu, RFSL Göteborg, Rädda Barnen, Röda Korset, Självhjälps huset Solkatten, Skoopi-GR, SPIV-kunskap räddar liv, Stadsmissionen, Synskadades Riksförbund, Vi som förlorat barn, Volontärbyrån och Vägen ut!

Följande frågor utgjorde stöd för dialogerna: Hur ser ni på överenskommelsen som dokument 2024, vad står den för och varför är den viktig för er? Vilka förändringar i reviderat förslag ser ni som positiva? Vad ser ni saknas i dokumentet som behöver behållas, läggas till eller förtydligas? Vad ser ni krävs av oss som offentlig part för att samverkan ska fungera bättre? Vilka utmaningar/hinder för samverkan upplever ni? Vad ser ni som viktigast att arbeta med för att underlätta samverkan? Vad behöver prioriteras?

Slutsats efter genomförda dialoger

Majoriteten bland de som deltog vid dialogtillfällena var kritiska till att staden hade tagit fram ett reviderat förslag att föra dialog om. De betonade att en revidering av överenskommelsen behöver göras tillsammans från start. Under dialogerna framkom många synpunkter och medskick som bedöms påverka förutsättningarna för parterna att genomföra kommunstyrelsens uppdrag. Stadsledningskontoret gör bedömningen att kommunstyrelsen bör få ta del av det som framkommit innan ingående parter i överenskommelsen tar arbetet vidare med en revidering.

Bakgrund om arbete med överenskommelsen

Historik

Regeringen riktade 2008 särskilda resurser för utveckling av samverkan mellan den offentliga sektorn och idéburna organisationer inom det sociala området. Utifrån det nationella arbetet startade 2010 staden ihop med idéburna organisationer ett arbete i Göteborg. Syftet var att ta fram en lokal överenskommelse om samverkan. I anslutning till detta beslutade dåvarande social resursnämnd att ge social resursförvaltning i uppdrag

att inrätta ett råd, Idékom, för samverkan inom området social ekonomi.

I rådet deltog representanter från social resursnämnd, social resursförvaltning och paraplyorganisationer. Rådet ledde arbetet med att ta fram den lokala överenskommelsen. I arbetet deltog ett 60-tal organisationer och politiker från social resursnämnd, tjänstepersoner från social resursförvaltning samt idrotts- och föreningsförvaltningen. Det tog cirka två år att ta fram överenskommelsen. En extern part formulerade en slutlig text till överenskommelsen som parterna kunde enas om. Social resursnämnd beslutade om överenskommelsen 2012 och kommunfullmäktige antog överenskommelsen 2012-05-31 § 14.

Stödstrukturer och handlingsplaner

Sedan överenskommelsen tecknades har det funnits olika former av stödjande strukturer med uppdrag att arbeta för att förverkliga dess viljeyttring. Likaså har det tagits fram handlingsplaner för att utveckla samverkan i enlighet med överenskommelsen.

Den första strukturen bestod i samverkansrådet Idékom som drev på arbetet med överenskommelsen. Social resursförvaltning hade en kanslifunktion med tjänstepersoner som bland annat samordnade Idékom. Stadsledningskontoret fick 2013 i uppdrag av kommunstyrelsen att ta fram en kommunal handlingsplan för åtaganden som låg i överenskommelsen. Arbetet genomfördes av en partsammansatt arbetsgrupp med deltagare från Idékom, idrotts- och föreningsförvaltningen, park- och naturförvaltningen, social resursförvaltning och representanter från de tio stadsdelsförvaltningarna. En handlingsplan för 2014-2016 antogs av kommunstyrelsen 2014-02-05 § 77. I beslutet ingick bland annat att social resursnämnd fick i uppdrag att samordna kunskapsutvecklingen inom området riktat till förvaltningar och bolag samt att kommunstyrelsen hemställde till nämnder och styrelser att inarbeta och implementera handlingsplanen i ordinarie uppdrag. Civilsamhällets organisationer tog i sin tur fram en handlingsplan för 2015-2016 som speglade stadens handlingsplan. När handlingsplanernas giltighetstid löpte ut togs inga nya handlingsplaner fram.

I samband med utvärdering av överenskommelsen och handlingsplanen 2016 beslutades om en ny struktur till stöd för överenskommelsen. Idékom skulle ersättas av Forum för samverkan, bestående av tre olika forum varav ett för utförare, ett för röstbärare och ett för medlemsvårdande organisationer. Detta kom aldrig till stånd. Däremot skapades en kanslifunktion, Kansli Got United, som bemannades av civilsamhället och finansierades av social resursnämnd. En styrgrupp för kanslifunktionen bildades. I och med detta fördes uppdraget om samordning över till kanslifunktionen från social resursförvaltning. Kansli Got United fick också ansvar för uppföljning och att en samlad utvärdering av överenskommelsen skulle genomföras vart fjärde år av en extern part.

Kansli Got United avvecklades 2021 i enlighet med styrgruppens beslut och i och med att avtalet löpte ut. Ett utvecklingsarbete påbörjades för att hitta stödformer för överenskommelsen men utan beslut om ny form. Styrgruppen för kanslifunktionen hade sina sista möten under 2022. Härefter har ingen motsvarande stödstruktur till överenskommelsen tagit form.

Utvärderingar

Överenskommelsen har utvärderats två gånger sedan den undertecknades, 2016 och 2020. I resultatet från utvärderingen 2016, som genomfördes av en konsult, framhålls att den

lokala överenskommelsen och handlingsplanerna har varit viktiga för parternas utveckling av samverkan. De har hjälpt till att sätta ljus på parternas egna förmågor och erfarenheter. Samtidigt konstaterades att resultatet inte fullt ut matchade ambitionen så som den uttrycks i överenskommelsen. Utvärderingen 2020, som genomfördes av staden med stöd av konsult, bestod av enkätsvar och workshopsamtal med deltagande från civilsamhällets organisationer, stadens verksamheter samt ledamöter från bland annat kommunstyrelsen och kommunfullmäktige. Resultatet visade att överenskommelsen med dess målsättningar och principer fortsatt ansågs giltig och hålla över tid. Utvecklingsområden som identifierades var behovet av en stödstruktur för samverkan, kommunikation och uppföljning. Det konstaterades även att kännedomen om överenskommelsen är låg såväl inom stadens verksamheter som i civilsamhället.

Nuläge fram till hemställan

Sedan kanslifunktionen lades ned har det pågått försök till att få till en stödstruktur. Socialförvaltningen Centrum och idrotts- och föreningsförvaltningen gjorde under 2022 en gemensam kartläggning av de behov och önskemål kopplat till överenskommelsen som finns inom de olika paraplyorganisationerna och berörda förvaltningar. Kartläggningen visade på en stor bredd av såväl behov som önskemål. Den visade också, i enlighet med utvärderingen av överenskommelsen 2020, att kännedomen om överenskommelsen är begränsad hos parterna. Samverkan sker utan att överenskommelsen primärt lyfts fram. Socialförvaltningen Centrum och idrotts- och föreningsförvaltningen har i dialog med paraplyorganisationerna undersökt möjligheten att avtala med en eller flera organisationer om en samordningsfunktion för civilsamhället att vända sig till. Dialogen har inte resulterat i något avtal.

Vid socialnämndens Centrums sammanträde i september 2023 lade förvaltningen fram ett ärende om en lägesrapportering över arbetet med överenskommelsen. Nämnden beslutade i november 2023 att hemställa till kommunfullmäktige att överenskommelsen om samverkan med civilsamhället uppdateras och revideras.

Förutsättningar som påverkar samverkan mellan 2012 och framåt

Den nationella nivån har förändrat sin samverkan med civilsamhällets organisationer och frångått den tidigare centrala överenskommelsen inom det sociala området, vilken hade en tydlig koppling till kommuners och regioners lokala överenskommelser. De lokala överenskommelser som antogs för cirka 10-12 år sedan har en likartad struktur och principer vilka följde den dåvarande nationella ramen. Flera kommuner har kvar överenskommelser, vissa har reviderat och uppdaterat dem. Några exempel är Borås stad, Luleå stad, Uppsala stad och Örebro stad. De flesta har handlingsplaner för gemensam prioritering av utvecklingsområden. Här kan Västra Götalandsregionens (VGR) arbete med överenskommelsen lyftas som ytterligare ett exempel på samverkan som har en sådan struktur. Den nationella nivån har sedan 2018 en samverkansstruktur som benämns NOD, Nationellt organ för dialog och samråd mellan regeringen och det civila samhället. Ett motiv till förändringen var att NOD öppnade för dialog inom fler sakpolitiska områden.

Under tidsperioden 2012-2024 har ny lagstiftning, statliga utredningar och arbetsformer kopplat till kommunernas samverkan med civilsamhällets organisationer beslutats och implementerats. Inom arbetet med offentlig upphandling har möjligheter till riktade kontrakt för idéburna organisationsformer och social hänsyn utformas. Likaså Idéburet offentligt partnerskap (IOP).

Utifrån lagen om valfrihet har välfärdsverksamhet möjliggjorts att utföras av privata och ideburna utförare. Statliga utredningar som specifikt omfattat civilsamhällets organisationer som samhällsaktörer har tagits fram exempelvis Palett för ett stärkt civilsamhälle (SOU 2016:13) och Demokrativillkor för bidrag till civilsamhället (SOU 2019:35). Demokrativillkoren har omhändertagits i Göteborgs Stad exempelvis som en del av grundkriterierna i riktlinjen för föreningsbidrag.

Det har genomförts större omorganiseringar av stadens verksamheter. 2018 bildades facknämnder för förskola och grundskola. 2021 bildades facknämnder för socialtjänstområdet och stadsdelsförvaltningarna med sitt geografiska ansvar upphörde. 2023 genomfördes en ny nämndorganisation för sammanhållen stadsutveckling. I omorganisationen 2020/2021 konstaterades att det fanns kommungemensamma frågor som stadsdelsnämnderna omhändertagit i arbetet med befolkningsansvar som nu behövde omhändertas av fler nämnder. Ett av dessa områden är samverkan med civilsamhällets organisationer. I stället för ett utpekat befolkningsansvar gavs 19 nämnder¹ ansvar att, utifrån sitt respektive verksamhetsansvar, vara en aktiv part inom dessa kommungemensamma frågor. Nämnderna gavs också ett ansvar för att skapa förutsättningar för samverkan på stadsområdesnivå med andra verksamheter i staden.

Sedan 2012 fram till 2024 har kommuner påverkats av större omvärlds- och samhällshändelser med dess utmaningar vilket har påverkat vad som kan anses ligga inom den kommunala rådigheten och påverkar hur samverkan med civilsamhällets organisationer kan utformas.

Beslutad styrning om samverkan med civilsamhällets organisationer

Överenskommelsen är en form av avsiktsförklaring och viljeinriktning om samverkan mellan parterna. Utgångspunkten för samverkan med civilsamhällets organisationer ligger i nämnders och styrelsernas uppdrag om demokrati och samverkan med civilsamhället utifrån sina respektive verksamhetsområden och reglementen eller ägardirektiv.

Det finns ett flertal uppdrag, program, planer och riktlinjer som genom sina olika strategier och fokusområden är vägledande för inriktningen och innehållet i stadens samverkan med civilsamhällets organisationer. Exempel som kan nämnas är kommunfullmäktiges mål i budget om att Göteborg ska vara en jämlik och trygg stad samt att segregationen i Göteborg ska brytas. Vidare exempel är styrande dokument inom områden som mänskliga rättigheter, jämlikhet och folkhälsa, kultur, näringsliv och brottsförebyggande och trygghetsskapande arbete.

Göteborgs Stads riktlinje för föreningsbidrag till civilsamhället riktar sig till de nämnder inom Göteborgs Stad som fördelar bidrag till föreningar. Allmännyttiga, ideella föreningar, stiftelser, ekonomiska föreningar och arbetsintegrerade sociala företag/kooperativ och organisationer som erbjuder verksamhet för göteborgare har möjlighet att söka bidrag från staden. Samtliga nämnder som beviljar föreningsbidrag har utifrån riktlinjen beslutat om lokala anvisningar för sitt bidragsgivande.

¹ Dessa nämnder är: exploateringsnämnden, förskolenämnden, nämnden för arbetsmarknad och vuxenutbildning, nämnden för demokrati och medborgarservice, nämnden för funktionsstöd, nämnden för kretslopp och vatten, grundskolenämnden, idrotts- och föreningsnämnden, kulturnämnden, miljönämnden, stadsbyggnadsnämnden, socialnämnd Centrum, socialnämnd Hisingen, socialnämnd Nordost, socialnämnd Sydväst, stadsfastighetsnämnden, stadsmiljönämnden, utbildningsnämnden och äldre samt vård- och omsorgsnämnden.

I Göteborgs Stads riktlinje för inköp och upphandling framgår att staden ska sträva efter att ha en varierad leverantörsbas där även små och medelstora företag och civilsamhällets aktörer ingår. Större upphandlingar ska om möjligt utformas så att det är möjligt att lägga anbud på avgränsade delar. Göteborgs Stad ska i upphandling ta hänsyn till civilsamhällets mervärden och förutsättningar.

Ansvar för samordning gällande samverkan med civilsamhället

Samverkan med civilsamhället förutsätter ett fungerande samarbete internt i staden i frågor där det finns samordningsvinster. Vissa nämnder har ett särskilt ansvar för samordning gällande samverkan.

Socialnämnden Centrum

När överenskommelsen beslutades fick social resursnämnd i uppdrag att samordna stadens arbete utifrån överenskommelsen. Detta uppdrag övergick i den nya nämndorganisationen 2021 till socialnämnden Centrum. Initialt inbegrep uppdraget att ingå i den dåvarande styrgruppen för Kansli Got United. Styrgruppen avvecklades efter att kanslifunktionen upphörde. I nuläget finns ingen partsgemensam organisering kopplad till överenskommelsen. Det har pågått ett arbete med att försöka skapa specifika stödstrukturer för överenskommelsen men berörda parter har inte kommit överens.

Uppdraget att samordna arbetet med överenskommelsen omhändertas inom ramen för socialnämnden Centrums uppdrag att skapa förutsättningar för samverkan med civilsamhället och ge stöd till staden i frågor om samverkan. Det inbegriper bland annat att sprida information och kommunicera om överenskommelsen, ta fram och sprida kunskapsunderlag, ge konsultativt stöd exempelvis avseende idéburet offentligt partnerskap (IOP), samt att skapa förutsättningar för samarbete inom staden i dessa frågor. Socialnämnden Centrum ansvarar inte för uppföljning av måluppfyllelse av överenskommelsen, som faller på enskild nämnds och bolags samverkan med civilsamhällets organisationer utifrån respektive verksamhetsansvar.

Socialförvaltning Centrum samordnar även ett internt forum kallat civilsamhälleskollegiet. Det är öppet för alla tjänstepersoner i staden som arbetar gentemot civilsamhället. Medarbetare i 14 förvaltningar deltar. Kollegiet har fokus på gemensamt lärande och utveckling.

Idrotts- och föreningsnämnden

Idrotts- och föreningsnämnden har ett övergripande uppdrag att samordna implementeringen av Göteborgs Stads riktlinje för föreningsbidrag och samverkan med civilsamhällets organisationer utifrån riktlinjen. Förvaltningen sammankallar ett nätverk för enhetschefer samt ett nätverk för medarbetare från de bidragsgivande förvaltningarna. Nätverken har till syfte att samordna staden för att skapa tydlighet för de externa aktörer som vill söka samarbeten och bidrag från staden.

Idrotts- och föreningsnämnden arbetar med en översyn av riktlinjen för föreningsbidrag, där dialog har förts med förvaltningar och föreningar. En remissomgång har genomförts hösten 2024. Nämnden ska därefter ta ställning till och överlämna förslaget för beslut i kommunfullmäktige. Det pågår också ett arbete med uppdraget från kommunfullmäktiges budget 2024 om att utreda hur stödet till föreningar kan förbättras och utvecklas. I utredningen har dialog förts med föreningar av olika storlek, behov och verksamhet.

Nämnden för demokrati och medborgarservice

Nämnden för demokrati och medborgarservice samordnar och utvecklar Göteborgs Stads service och stadens arbete med infrastruktur för lokal demokrati.

Nämnden har ansvar för lokala råd och dialoger utan tydlig koppling till brukargrupp eller verksamhetsansvar. Nämnden har stöttat civilsamhällets organisationer inom delnings- och cirkulärekonomi.

Nämnden för inköp och upphandling

Nämnden för inköp och upphandling har ett samordningsansvar kopplat till inköp och upphandling på övergripande nivå, där samverkan med idéburna aktörer är en del. Detta bedrivs genom exempelvis reserverade upphandlingar. Förvaltningen samordnar ett internt forum för frågor kring inköp och upphandling där förvaltningar och bolag deltar. Vidare sammankallar förvaltningen Sakfrågeforum för fler upphandlingar mellan idéburen sektor och Göteborgs Stad.

Nämnden för arbetsmarknad och vuxenutbildning

Nämnden för arbetsmarknad och vuxenutbildning driver ett samverkansforum där intresseorganisationer inom Famna väst och Skoopi deltar. Syftet är att ha en dialog kring arbetsmarknadspolitik och information om kommande uppdrag. Förvaltningen har även en intern rutin samt ett internt forum för förvaltningens arbete med civilsamhällesfrågor.

Socialnämnderna

Socialnämnderna Centrum, Hisingen, Nordost, Sydväst, funktionsstödsnämnden och äldre samt vård- och omsorgsnämnden har alla en bred samverkan med civilsamhällets organisationer inom sina respektive verksamhetsområden. Respektive stadsområde samordnar forum samverkan. Deltagare är de nämnder som i sitt reglemente fått utpekats att vara en aktiv part för arbete med kommungemensamma frågor, så som exempelvis samverkan med civilsamhället.

Exempel på övergripande forum för dialog mellan staden och civilsamhället

Det finns i nuläget inget specifikt forum för överenskommelsen men det finns ett flertal stadenövergripande forum där dialog förs mellan stadens verksamheter och civilsamhällets organisationer.

Det finns ett sakfrågeforum för fler upphandlingar mellan idéburen sektor och Göteborgs Stad. Förvaltningen för inköp och upphandling är sammankallande och representanter från andra förvaltningar deltar vid behov. Forumet fungerar som ett nätverk där representanter från flera av de idéburna organisationerna i Göteborg är med.

Förvaltningsdirektören för socialförvaltning Sydväst sammankallar en grupp för utförare i välfärden där representanter från civilsamhällets organisationer som utgör välfärdsproducenter deltar.

Göteborgs Stad har fem rättighetsbaserade råd, för de nationella minoriteterna romer och sverigefinnar, hbtqi, funktionsrätt och pensionärsråd. Det finns även kontaktytor för samråd med de nationella minoriteterna judar och samer. Råden är forum där civilsamhällsrepresentanter möter kommunstyrelsen för att samråda och samtala om frågor som rör livsvillkor för målgrupperna.

De fyra regionala socialnämnderna har infört samhällsutvecklingsråd i syfte att skapa förutsättningar för att ta tillvara erfarenheter från medborgare, förvaltningar, myndigheter

och organisationer som har anknytning till nämndernas ansvarsområden. Rådens bevakningsområden är insatser i samhällsplaneringen, folkhälsoarbetet, demokratiarbete, hållbarhetsfrågor och det brottsförebyggande och trygghetsskapande arbetet. I råden deltar politiska representanter, tjänstepersoner och vid behov bjuds andra in exempelvis civilsamhället.

Äldre samt vård- och omsorgsnämnden har fyra lokala pensionärsråd, ett i respektive stadsområde. Dessutom finns ett förvaltningsövergripande råd som är ett forum för demokratiska möten mellan politik och civilsamhälle.

Nämnden för funktionsstöd har ett förvaltningscentralt råd för funktionsstödsfrågor. Rådet är ett forum för demokratiska möten mellan politiker och intresseorganisationer inom funktionshinderområdet.

Det finns en samverkansgrupp för fysisk tillgänglighet. Deltagare är stadsmiljöförvaltningen, stadsbyggnadsförvaltningen, stadsfastighetsförvaltningen och exploateringsförvaltningen. Gruppen arbetar tillsammans med funktionsrättsrörelsen gällande fysisk tillgänglighet i staden.

Utöver olika forum för dialog sker dialog och samverkan löpande mellan staden och civilsamhällets organisationer. Exempel som kan nämnas är arbetet med bidragsgivning och nära stöd till lokala föreningar, arbete med idéburet offentligt partnerskap (IOP) såsom frivilligcentraler, kvinnojourer, nattvila och mötesplatser med aktiviteter riktade till specifika målgrupper. Likaså sker dialog och samverkan i Skola som arena, Lights on och områdessamverkan.

Sammanställning av genomförda dialoger med civilsamhällets organisationer om överenskommelsen

Två dialogtillfällen genomfördes den 23 och 30 september 2024 med civilsamhällets organisationer om uppdraget att revidera överenskommelsen. Skriftliga synpunkter skickades även in av några organisationer inför dialogerna. Nedan följer en sammanfattning av synpunkterna. Synpunkterna finns mer utförligt sammanställda i bilaga 2 till stadsledningskontorets tjänsteutlåtande.

Överenskommelsen framhålls av de som deltar i dialogerna som ett viktigt dokument. Den främsta anledningen som lyfts är att samhällets utmaningar ökar och att civilsamhällets organisationer behövs och gör ett stort arbete kopplat till invånare i staden. Det efterfrågas övergripande sammanhang för dialog kring dessa utmaningar och frågor. Flera framför att överenskommelsen är en symbol för civilsamhällets betydelse och särart. Återkommande lyfts de förtroendevaldas roll i överenskommelsen. Flera framför att överenskommelsen behöver ha en bred politisk förankring och att detta måste avspeglas i dokumentet. Flera framhåller en önskan om mer dialog med politiker som har ansvar för olika sakfrågor. Några vill se ett råd eller en styrgrupp för överenskommelsen under kommunstyrelsen där både representanter från civilsamhällets organisationer, tjänstepersoner och politiska representanter ingår.

Några av organisationerna anser att dokumentet behöver revideras eftersom det har skett förändringar sedan den antogs och att den kan behöva uppdateras och befästas på nytt. Några av de större paraplyorganisationerna anser att överenskommelsen inte behöver revideras. Endast inaktuella uppgifter kan tas bort. De framför att det inte är dokumentet som brister utan att utmaningarna ligger i organisering och former för samverkan i

enlighet med överenskommelsen. Många framhåller vikten av att i dokumentet beskriva hur arbetet ska organiseras för att stötta samverkan samt att en tydlig part står angiven med samordningsansvar. Likaså att överenskommelsen fortsatt bör innehålla åtaganden som konkretiseras genom åtgärdsplaner.

Flera av organisationerna trycker på att överenskommelsen måste passa hela civilsamhället. Det lyfts som centralt att arbetet med överenskommelsen handlar om att organisera dialogen mellan Göteborgs Stad och civilsamhällets organisationer. Flera efterfrågar tydligare ingångar till staden, då det upplevs vara svårt att veta hur man ska nå förvaltningar eller nämnder för sina frågor. Det framhålls att staden måste lyssna in alla former av föreningar.

Stadsledningskontorets bedömning

I beredningen av ärendet kan stadsledningskontoret konstatera att det finns olika syn på vad överenskommelsen är och förväntas uppnå och att detta delvis skiljer sig åt mellan staden och civilsamhällets organisationer. Utifrån vad som framkommer i dialogerna med civilsamhället bedömer stadsledningskontoret att uppdraget om att se över själva dokumentet överenskommelsen till lika stor del måste inbegripa frågan om ansvar och stöd för överenskommelsen. Sedan 2012 fram till 2024 har kommuner påverkats av större omvärlds- och samhällshändelser med dess utmaningar vilket har inverkan på vad som kan anses ligga inom den kommunala rådigheten. Exempel på detta är ansvar för samordning av brottsförebyggande arbete, civil beredskap och ett samlat arbete mot segregation. Det i sin tur påverkar hur samverkan med civilsamhällets organisationer kan utformas. Vidare har stadens omorganisering mot stora facknämnder en påverkan avseende samordning och ansvar kopplat till överenskommelsen. Mot bakgrund av detta har stadsledningskontoret identifierat ett antal dilemman som bedöms påverka det fortsatta arbetet.

Olika syn på vad överenskommelsen är och ska uppnå

Stora delar av stadens verksamheter ser överenskommelsen som en viljeyttring och en utgångspunkt för samverkan. Flera av civilsamhällets organisationer delar den bilden. Samtidigt finns det röster från organisationer där överenskommelsen ses som ett avtal med åtaganden som ska leda till konkreta åtgärder och en ansvarsutkrävning. Det leder till olika tolkningar av arbetet med överenskommelsen. Oavsett tolkning innehåller överenskommelsen en uttryckt vilja om samverkan som båda parter har kommit överens om. Om en part inte agerar i enlighet med den viljeinriktningen bryter denna part mot det som är överenskommet.

Initialt var överenskommelsen framtagen, såväl på nationell nivå som i Göteborg, som ett stöd i att stärka relationerna mellan offentlig sektor och idéburna organisationer inom området social ekonomi. I första hand rörde det aktörer inom välfärdsproduktion. I samband med nationella utredningar och omformning av begrepp gällande samverkan breddades den centrala överenskommelsen till att omfatta civilsamhällets organisationer. Den lokala överenskommelsen i Göteborg breddas på samma sätt. Förändringar har även skett avseende lagstiftning och arbetsformer inom upphandling och utförande av välfärdstjänster. Civilsamhällets organisationer har olika roller i dialogen med staden, dels som välfärdsproducent, dels som opinionsbildare och röstbärare. En överenskommelse som gäller för alla civilsamhällets organisationer i Göteborg och samtliga av stadens nämnder och styrelser har att balansera en form som inkluderar

samtliga parter, en förväntan på en gemensam agenda och konkreta åtgärder för att underlätta samverkan. Det är en utmaning att i en stor kommun balansera en sådan form. Utmaningen med representation blir även märkbar i arbetet med revideringen där parterna tillsammans ska enas om dess innehåll. Stadsledningskontoret bedömer att en framkomlig väg för den fortsatta processen blir att gå genom de nio paraplyorganisationerna vilket är en kontaktväg som används idag.

Förväntan på stödstruktur för överenskommelsen

Förväntningarna från civilsamhällets organisationer, främst genom paraplyorganisationerna, påvisar en förhoppning om att staden konkretiserar formerna för samverkan utifrån överenskommelsen. De önskar en samordningsfunktion som aktivt stöttar i dialoger och framtagande av åtgärdsplaner samt utvärdering så som det uttrycks i överenskommelsen. Vidare framför några av organisationerna en stark önskan om en organisering bestående av ett råd eller en styrgrupp för överenskommelsen under kommunstyrelsen där både representanter från civilsamhällets organisationer, tjänstepersoner och politiska ledamöter ingår. Stadsledningskontoret redogör i ärendet för att förändrade förutsättningar sedan överenskommelsen antogs delvis visar att staden har svårt att uppfylla dessa förväntningar.

Stadsledningskontoret konstaterar att det idag inte finns en särskild organisering till stöd för överenskommelsen på motsvarande sätt som under tidigare år. Socialnämnden Centrum har uppdraget att samordna arbetet med överenskommelsen. I och med att staden har genomgått tre större omorganiseringar har det behövts en viss tid för nyorientering och att hitta roller och ansvar i förvaltningarna. Utifrån vad som har framkommit i beredningen av ärendet framträder ett behov av ett förtydligande kring hur ett samordningsuppdrag kopplat till överenskommelsen kan vara utformad i stadens nya facknämndsorganisation. Detta lyfts av socialförvaltning Centrum och övriga förvaltningar som har deltagit. Stadsledningskontoret bedömer att ett sådant tydliggörande underlättar för att klargöra gränssnitt och ansvar för annan samverkan som genomförs med civilsamhällets organisationer.

Överenskommelsen i relation till annan styrning

Det är en pedagogisk utmaning att beskriva överenskommelsen i förhållande till kommunala styrformer och den kommunala organiseringen. Överenskommelsen är inte ett styrande dokument i stadens bemärkelse utan särskiljer sig genom att den har tagits fram som en gemensam viljeyttring om samverkan mellan två parter. Vid dialogtillfällena med civilsamhällets organisationer framkom en önskan om att staden uttryckligen fortsatt står bakom överenskommelsen och erkänner civilsamhällets särart, vikt och roll. Vid dialogtillfällena framfördes även en förhoppning om att kommunstyrelsen tydligt befäster överenskommelsen och dess betydelse för stadens nämnder och styrelser.

Stadsledningskontoret kan konstatera att överenskommelsens utformning idag har svårt att ge riktning för stadens verksamheter. Detta utifrån förändrade förutsättningar för såväl kommunens rådighet som stadens organisering. Stadens styrning om samverkan med civilsamhället uttrycks i reglementen, budgethandling, styrande dokument och uppdrag. Stadsledningskontoret bedömer vidare att stadens verksamheter utvecklar sin samverkan med civilsamhällets organisationer utifrån den styrning som finns oavsett organisering kring överenskommelsen. Detta för att klara av de stora samhällsutmaningarna som bygger på ett långsiktigt samarbete mellan staden och civilsamhället. Samverkan sker

dagligen både på stadenövergripande och lokal nivå och det finns flertalet övergripande och lokala forum för dialog mellan staden och civilsamhällets organisationer.

Vad som framkommer i beredningen är dock parternas avsaknad av ett övergripande forum för dialog där överenskommelsen som sådan kan aktualiseras och frågor om samverkan mer brett kan diskuteras. Stadsledningskontoret bedömer att ett sådant återkommande forum kan ge parterna möjlighet att befästa den gemensamma överenskommelsen, bidra till kunskapsdelning, identifiera övergripande hinder för samverkan och hur dessa gemensamt kan lösas.

Stadsledningskontorets slutliga bedömning

Det som utmärker överenskommelsen är att två parter uttrycker en vilja om samverkan och ramarna för denna. Vid dialogtillfällena med civilsamhällets organisationer blev det tydligt att överenskommelsen har en stark symbolisk betydelse. Stadsledningskontoret uppfattar att en revidering av överenskommelsen väcker oro bland flera av organisationerna, som befarar en lägre ambitionsnivå för samverkan än vad som idag uttrycks. Några av organisationerna som deltog i framtagande av överenskommelsen framför att de inte vill se en revidering.

Särskilt berörda förvaltningar som stadsledningskontoret har haft dialog med befäster det symboliska värdet i överenskommelsen. Samtidigt uttrycks att överenskommelsen så som den är utformad med åtgärdsplaner är svår att förhålla sig till i dagens kontext, vilket har beskrivits ovan exempelvis gällande rådighet och stadens organisering. Givet identifierade dilemman, olika förväntningar och förändrade förutsättningar som framkommit i beredningen bedöms att ett mer genomgripande arbete är nödvändigt. Stadsledningskontoret bedömer att en revidering av dokumentet inte är tillräcklig. Därför menar stadsledningskontoret att det krävs en bredare översyn av dokumentet, ansvar och stöd.

Jonas Kinnander

Eva Hessman

Direktör Ärende och utredning

Stadsdirektör

Protokollsutdrag

Sammanträdesdatum: 2024-02-21

§ 138 Ärendenummer SLK-2023-01133**Hemställan från socialnämnden Centrum om att revidera och uppdatera överenskommelsen om samverkan med civilsamhället****Beslut**

Enligt stadsledningskontorets förslag:

1. Stadsledningskontoret får i uppdrag att revidera och uppdatera överenskommelsen om samverkan med civilsamhället.
2. Uppdraget ska genomföras i samverkan med socialnämnden Centrum utifrån hemställan samt i linje med kommunfullmäktiges intentioner med överenskommelsen om samverkan med civilsamhället enligt kommunfullmäktiges beslut 2012-05-31 § 14.

Handlingar

Stadsledningskontorets tjänsteutlåtande den 17 januari 2024.

Tilläggsyrkande från M, D, L och KD den 16 februari 2024.

Yrkanden

Jenny Broman (V) yrkar bifall till stadsledningskontorets förslag och avslag på tilläggsyrkande från M, D, L och KD den 16 februari 2024.

Axel Josefson (M) yrkar bifall till stadsledningskontorets förslag och tilläggsyrkande från M, D, L och KD den 16 februari 2024.

Propositionsordning

Kommunstyrelsen beslutar först att bifalla stadsledningskontorets förslag.

Ordföranden Jonas Attenius (S) ställer herefter propositioner på bifall respektive avslag på tilläggsyrkandet från M, D, L och KD och finner att det avslagits.

Protokollsutdrag skickas till

Stadsledningskontoret
Socialnämnd Centrum

Sammanställning av dialoger med civilsamhällets organisationer om överenskommelsen

Stadsledningskontoret har vid två tillfällen den 23 och 30 september fört dialog med ett trettiotal representanter från civilsamhällets organisationer om kommunstyrelsens uppdrag att revidera överenskommelsen. Här redovisas en sammanställning av de synpunkter som framfördes vid dialogerna. Även de skriftliga synpunkter som några organisationer skickade in inför dialogerna är med i sammanställningen. Sammanställningen är insorterad under två rubriker, en om dokumentet överenskommelsen samt en om strukturer till stöd för samverkan.

Om dokumentet överenskommelsen

- Överenskommelsen framhålls av de flesta som deltar som ett viktigt dokument. Den främsta anledningen som lyfts är att samhällets utmaningar ökar och att civilsamhällets organisationer behövs och gör ett stort arbete kopplat till invånare i staden.
- Flera organisationer framför att överenskommelsen är en symbol för civilsamhällets betydelse och särart. Organisationerna beskriver att det har skett en viss förskjutning i synen på civilsamhällets organisationer, där de ses som en aktör som vilken annan. De menar att det gör överenskommelsen än mer viktig idag förutsatt att den tydligt uttrycker civilsamhällets unika roll.
- Några organisationer framför att de önskar en större vision från staden där civilsamhällets organisationer kan känna att staden vill kroka arm med civilsamhället.
- Återkommande lyfts de förtroendevaldas roll i överenskommelsen. Flera framför att överenskommelsen behöver ha en bred politisk förankring och att detta måste avspeglas i dokumentet. Några framför att det är avgörande att politiken finns med.
- Det framkommer en önskan om att kommunstyrelsen bör vara tydlig med vad överenskommelsen och samverkan kring överenskommelsen betyder för kommunstyrelsen. Likaså vad den betyder för nämnderna och därigenom förvaltningarna.
- Samtliga som deltar betonar att det måste bli verkstad av dokumentets ambition.
- Några organisationer ser överenskommelsen som ett dokument man kan utgå ifrån och utveckla vidare i konkret samverkan. Mycket samverkan sker oavsett överenskommelsen, men överenskommelsen har eller kan ha en legitimerande roll som ett ramverk.
- Några av de större paraplyorganisationerna anser att överenskommelsen inte behöver revideras. Endast inaktuella uppgifter kan tas bort. De framför att nuvarande skrivningar har vägts på guldvåg och håller även 2024. De framför att det inte är dokumentet som brister utan att utmaningarna ligger i organisering och former för samverkan i enlighet med överenskommelsen.
- Några organisationer anser att dokumentet behöver revideras eftersom det har skett förändringar sedan den antogs och att den kan behöva uppdateras och befästas på nytt.
- Kännedomen om överenskommelsen beskrivs generellt sett som låg, inom såväl civilsamhället som i mötet med staden genom politiker och tjänstepersoner.
- Många organisationer framhåller vikten av att i dokumentet beskriva hur arbetet ska organiseras för att stötta samverkan samt att en tydlig part står angiven med samordningsansvar. Likaså att överenskommelsen fortsatt bör innehålla åtaganden som konkretiseras genom åtgärdsplaner.
- Flera organisationer trycker på att överenskommelsen måste passa hela civilsamhället. Några ställer sig frågan om det är ett bekymmer att en och samma överenskommelse ska omfamna

hela civilsamhället, med risken att intressen och frågor blir så många att det är svårt att hantera.

- Några organisationer framför att det finns en känsla av ängslighet hos kommunen gällande samverkan med civilsamhället och att överenskommelsen kan bidra till att trygga samverkan.

Om strukturer till stöd för samverkan

- Det lyfts som centralt att arbetet med överenskommelsen handlar om att organisera dialogen mellan Göteborgs Stad och civilsamhällets organisationer. Det framhålls att staden måste lyssna in alla former av föreningar.
- Flera organisationer efterfrågar tydligare ingångar till staden, då det upplevs vara svårt att veta hur man ska nå förvaltningar eller nämnder för sina frågor. Detta beskrivs som särskilt viktigt för de mindre organisationerna. Förslag som lyfts är att det ska finnas en tydlig funktion eller grupp med företrädare från staden som föreningar kan vända sig till.
- Flera organisationer framhåller en önskan om mer dialog med politiker som har ansvar för olika sakfrågor.
- Några organisationer vill se ett råd eller en styrgrupp för överenskommelsen under kommunstyrelsen där både representanter från civilsamhällets organisationer, tjänstepersoner och politiska representanter ingår. I sammanhanget lyfts Västra Götalandsregionens som exempel med en sådan organisering.
- Flera organisationer nämner att det är i samordningen och strukturerna till stöd för överenskommelsen som samverkan har fallerat i tidigare faser. Det som lyfts som viktigt är att staden och organisationerna möts och att någon håller i och driver den processen.
- Några organisationer framför att det vore bra om fler sakfrågeforum kunde vara i gång för att samverka kring specifika frågor och utmaningar.
- Några organisationer föreslår att de 19 nämnder som har ansvar för samverkan med civilsamhället i sina reglementen årligen träffar företrädare från de stora paraplyorganisationerna, för dialog om möjligheter och hinder i samverkan.
- Det framförs att staden och civilsamhället måste träffas mer gällande de större samhällsutmaningarna. Det efterfrågas övergripande sammanhang för dialog kring dessa utmaningar och frågor.

Överenskommelse om samverkan mellan Göteborgs Stad och civilsamhällets organisationer

Arbetet med överenskommelsen

Överenskommelsen om samverkan mellan Göteborgs Stad och civilsamhällets organisationer har arbetats fram i dialog med representanter från ett 60-tal organisationer med bred representation i intressefrågor, politiker och representanter från ett antal förvaltningar i staden.

En förbättrad samverkan mellan staden och civilsamhällets organisationer stärker den demokratiska processen och bidrar till ökad delaktighet och demokrati genom att lyfta fram aktörer som bidrar till utveckling och gagn för den enskilda. En förbättrad samverkan ökar möjligheterna till utveckling av ett hållbart samhälle. Därmed skapas också möjligheter till inflytande i planering för invånarnas välfärd och i övrig samhällsplanering. Civilsamhällets organisationer kan tillföra brukar- och medlemsperspektiv, såväl som socialt entreprenörskap, kompetens och engagemang i sakfrågor.

Visionen är att Göteborg är en stad där medborgarna engagerar sig och där engagemanget tas tillvara. Målet med den lokala överenskommelsen är att stärka demokratin, öka delaktigheten och minska utanförskap i Göteborg. Överenskommelsen skapar en möjlighet till samlat fokus i en stor stad med många olika aktörer. Den utgör därmed en bas för fortsatt utvecklingsarbete och en utgångspunkt för vidare samverkan kring olika frågor på olika nivåer.

Överenskommelsen omfattar samtliga delar av civilsamhället.

Överenskommelse om samverkan mellan Göteborgs Stad och civilsamhällets organisationer i Göteborg

Värdegrund för samverkan

Civilsamhällets organisationer bidrar till samhörighet mellan människor, ökar den enskilda individens möjligheter till personlig utveckling samt utgör ett forum för deltagande i demokratiska processer. En samverkan mellan den offentliga sektorn och civilsamhällets organisationer är nödvändig för att utveckla vårt samhälle. Ett samhälle där människors engagemang tillvaratas är grunden för en stark demokrati. En levande demokrati präglas av mångfald, människors lika värde, medmänsklighet, ansvarstagande samt möjlighet till påverkan. Samverkan mellan Göteborgs Stad och civilsamhällets organisationer förutsätter stor tydlighet kring överenskommelsen samt ömsesidig respekt för organisationernas villkor och för stadens ansvar och skyldigheter.

Överenskommelsens parter

Parterna i överenskommelsen om samverkan är Göteborgs Stad (politiska organ, förvaltningar och bolag), och civilsamhällets organisationer i Göteborg (enskilda organisationer och paraplyorganisationer).

”Begreppet det civila samhället används i betydelsen av en arena, skild från staten, marknaden och det enskilda hushållet där människor, grupper och organisationer agerar tillsammans för gemensamma intressen. Inom det civila samhället verkar bland annat ideella föreningar, stiftelser och registrerade trossamfund, men även nätverk, tillfälliga sammanslutningar och andra aktörer”¹.

Denna samhällssektor bygger på människors engagemang och frivillighet och har många namn som

försöker fånga de olika positiva dragen i sektorn. Vissa smalar av och andra vidgar begreppet något. Det är begrepp som tredje sektorn, frivilligsektorn, ideella sektorn, idéburna organisationer, föreningslivet, folkrörelser och social ekonomi. En del av organisationerna i Göteborg beskriver sig själva vanligtvis med dessa andra begrepp. Men det finns ingen grundläggande motsättning till begreppet civilsamhället som används i denna överenskommelse.

Bakgrund

Det finns en stor mångfald av organisationer inom civilsamhället i Göteborg. Organisationers verksamheter engagerar många invånare kring gemensamma intressen. Genom detta engagemang byggs socialt kapital i staden. Göteborgs Stad har en lång tradition av att samverka med och på olika sätt stödja civilsamhällets organisationer. Sedan 2008 bedriver parterna också ett gemensamt utvecklingsarbete. Ett led i utvecklingen var bildandet av samverkansrådet Idékom i mars 2010. Idékom bestod av företrädare som representerar bredden inom civilsamhällets organisationer, samt av politiker och tjänstemän från Göteborgs Stad.

Idékom ledde arbetet kring framtagande av denna överenskommelse och förankringen med civilsamhällets organisationer skedde vid tre dialogmöten. I juni 2017 upphörde Idékom som råd.

Efter Idekom tillsattes Kansli - Got united, som fick uppgiften att hålla samman och följa upp arbetet med Överenskommelsen Göteborg

Överenskommelsens innebörd och syfte

Överenskommelsen mellan Göteborgs stad och civilsamhällets organisationer syftar till att stärka förutsättningar, dels för samverkan mellan staden och civilsamhällets organisationer, dels för enskilda göteborgare att medverka i den demokratiska processen och finna konkreta uttryck för sitt samhällsengagemang.

För att uppnå detta är det viktigt att parterna ökar kunskapen om varandras olika roller, förutsättningar och möjligheter samt identifierar och åtgärdar hinder för samverkan. Därigenom skapas ett positivt klimat för ett gemensamt och hållbart utvecklingsarbete.

Överenskommelsen bygger på sex gemensamma principer för parternas ömsesidiga förhållningssätt och leder till åtaganden. De åtaganden som görs av Göteborgs Stad och civilsamhällets organisationer tillsammans eller var för sig ska återkommande följas upp och utvärderas. Med överenskommelsen som grund ska parterna bygga vidare med specifika samverkans- och förankringsprocesser inom olika verksamhetsområden, som kan leda till exempelvis handlingsplaner eller avtal

Överenskommelsens vision

Göteborg är en stad där invånarna engagerar sig och där engagemanget tas tillvara.

Överenskommelsens mål

Målet med överenskommelsen är att stärka demokratin, öka delaktigheten och minska utanförskap i Göteborg genom;

- att skapa tydliga förutsättningar och strukturer för dialog och samverkan mellan parterna
- att synliggöra och stärka civilsamhällets organisationer som självständiga och oberoende i rollen som opinionsbildare och som röstbärare för marginaliserade, utsatta och åsidosatta grupper
- att utveckla möjligheter för civilsamhällets organisationer att utgöra viktiga aktörer inom välfärdsutvecklingen.

Gemensamma principer för parternas ömsesidiga förhållningssätt

Integritet och oberoende

Principen om integritet och oberoende innebär att samverkan mellan Göteborgs Stad och civilsamhällets organisationer sker så att organisationernas integritet, initiativförmåga och självbestämmande respekteras. Ansvar för den egna organiseringen och för ledning, styrning och finansiering ligger på organisationerna själva. Kommunens stöd och stimulans till civilsamhällets organisationer utformas med hänsyn till organisationernas integritet och oberoende.

Organisationernas olika verksamheter ska utgå från värdegrund och syfte. Detta är en förutsättning för att organisationerna skall kunna ha en kritiskt granskande roll som röstbärare och opinionsbildare och det ska kunna ske utan att organisationerna riskerar sin samverkan med eller sitt ekonomiska stöd från det offentliga.

Dialog

Dialogen mellan civilsamhällets organisationer och Göteborgs Stad syftar till ett ökat kunskapsutbyte som grund för gemensamt utvecklingsarbete. Dialogen skall präglas av ömsesidig respekt för varandras perspektiv och förutsättningar samt tillvaratagande av bådas resurser.

Formerna för dialogen bör vara öppna, återkommande och präglas av ett inkluderande förhållnings- och arbetssätt. Dialogen är viktig som medel för förändring och kan bland annat innebära att civilsamhällets organisationer tidigt är delaktiga i kartläggning och planering av hur invånarnas behov tillgodoses.

Kvalitet

Närheten till medlemmar och brukarna och deras perspektiv är civilsamhällets främsta kvalitet. Organisationerna och deras medlemmar avgör och säkrar själva kvaliteten i sin egen verksamhet som ska vara förankrad i organisationernas värdegrund och syfte. När civilsamhällets organisationer utför verksamhet på uppdrag av staden är det staden som anger kraven på kvalitet och tillgänglighet.

Kvalitet behöver alltid både följas upp och utvärderas. På så sätt kan verksamheter utvecklas och jämföras. Uppföljning och utvärdering sker med respekt för parternas olika perspektiv och förutsättningar.

Långsiktighet

Civilsamhällets organisationer - existens, samhällsroll och utveckling är en angelägenhet för hela samhället. Detta förutsätter en bred politisk förankring av beslut som påverkar grundläggande villkor för organisationerna och deras långsiktiga planering. Göteborgs Stad ska underlätta organisationernas planering genom att ha långsiktighet som grund för sina insatser. För att samverkan ska ge bästa resultat behöver det finnas kontinuitet i hur effekter, resultat, engagemang och idéer tas tillvara på ett hållbart sätt.

Öppenhet och insyn

För att så många som möjligt ska kunna engagera sig i organisationerna och för att förtroendet ska vara så stort som möjligt mellan offentlig verksamhet och civilsamhällets organisationer, krävs tillgänglig information och öppenhet i såväl staden som organisationerna. Det ska vara möjligt för organisationerna att enkelt kunna följa kommunens handläggning av ärenden som berör dem. Med hänsyn till principen om integritet och oberoende ska det vara möjligt för Göteborgs Stad att inom ramen för antagna riktlinjer för bidragsgivning och villkor för upphandling följa organisationernas verksamhet och resultat.

Mångfald

Samhället är i ständig utveckling. Det är viktigt att nya organisationer inkluderas i samverkan, också de som antar nya organisations- och föreningsformer.

Civilsamhällets organisationer bidrar till mångfald genom sitt engagemang i olika frågor och sin kunskap om och närhet till olika målgrupper och deras behov. Mångfaldsperspektivet innebär också att Göteborgs Stad öppnar upp för civilsamhällets organisationer som viktiga aktörer inom välfärdsutvecklingen.

Det är angeläget att stadens förhållningssätt möjliggör en stor variation av organisationer och att båda parter verkar för en bred representation i olika typer av samverkan.

Åtaganden för samverkan

Denna överenskommelse har vuxit fram i dialog och samspel mellan Göteborgs Stad och civilsamhällets organisationer. Överenskommelsen är en viljeyttring. Principerna i överenskommelsen skall tillsammans med därtill kopplade åtaganden vara vägledande vid utformningen av konkreta åtgärder från såväl staden som organisationerna.

Åtgärdsplaner

Parterna utformar konkreta åtgärdsplaner kopplade till följande åtagande;

Ökad kunskap i Göteborgs Stad

Göteborgs Stad ökar sin kunskap om civilsamhällets organisationer - villkor, förutsättningar och behov samt om organisationernas erfarenheter, deras särskilda kvalitet och betydelse för samhället. (Principerna om mångfald, kvalitet)

Ökad kunskap i civilsamhällets organisationer

Civilsamhällets organisationer ökar sin kunskap om organisation och beslutsvägar inom den offentliga sektorn och om olika påverkansmöjligheter för att kunna bli aktiva aktörer i samhällsutvecklingen. (Principerna om kvalitet, mångfald, långsiktighet)

Förstärkt samspel och tidigt samråd

Parterna utvecklar tillsammans modeller för förstärkt samspel och tidigt samråd, såväl för hela staden som på stadsdelsnivå. Civilsamhällets organisationer ska i ett tidigt skede kunna ta initiativ samt följa och delta i planeringsprocesser. För att göra detta möjligt ser staden över och utvecklar formerna för samverkan i anslutning till planering och framtagande av beslutsunderlag. (Principerna om dialog, öppenhet och insyn)

Stärka organisationernas förutsättningar

Göteborgs Stad stärker förutsättningarna för civilsamhällets utveckling genom att aktivt samverka med och stödja civilsamhällets organisationer, samt

genom inbjudan till brukarmedverkan och medborgardialog. (Principerna om dialog och mångfald)

Dialogforum och dialogformer

Parterna utvecklar gemensamt olika forum och former för informationsspridning och dialog för att öka delaktigheten och stärka demokratin. Överenskommelsen Göteborg – Kansli Got United ska fungera som motor i det fortsatta, gemensamma utvecklingsarbetet. (Principen om dialog)

Samhällsutveckling och utvecklingsfrågor

Parterna identifierar viktiga samhällsbehov och utvecklingsfrågor samt för en dialog kring dessa. (Principerna om dialog, mångfald)

Finansieringsformer för civilsamhällets organisationer

Parterna ser över möjligheter till och vid behov utveckla långsiktigt hållbara finansieringsformer för civilsamhällets organisationer. (Principen om långsiktighet)

Mångfald av utförare

Göteborgs Stad ser över möjligheten att utforma upphandlingsförfarandet på sådant sätt att hänsyn tas till civilsamhällets mervärde och förutsättningar. Civilsamhällets organisationer ökar sin kunskap om upphandlingsförfarandet för att stärka sina möjligheter att medverka vid upphandling. (Principen om kvalitet, mångfald)

Samverkan med civilsamhällets organisationer

Civilsamhällets organisationer ökar kontinuerligt konkreta samarbeten sinsemellan, för att skapa synergi och för att utveckla och stärka de egna verksamheterna. (Principerna om dialog, öppenhet och insyn, mångfald)

Delaktighet

Civilsamhällets organisationer verkar för ett brett engagemang och en stor delaktighet bland sina medlemmar i dialogen med kommunen genom att vara öppna, transparenta, tydliga i kommunikation och värderingar. (Principerna om dialog, öppenhet och insyn, mångfald)

Jämställdhet och mångfald

Parterna verkar för att öka jämställdhet och mångfald utifrån gällande diskrimineringsgrunder i alla delar av sina verksamheter samt genom rekrytering, för att återspegla stadens befolkningsstruktur. (Principen om mångfald)

Spridning av överenskommelsen

Parterna gör överenskommelsen känd hos stadens politiska organ, förvaltningar och bolag, samt hos civilsamhällets organisationer i Göteborg och inspirerar till lokala dialoger i stadsdelarna. Civilsamhällets organisationer verkar för att många organisationer ansluter sig till denna överenskommelse. Parterna tar fram förslag på hur förverkligandet av överenskommelsen ska gå till och vilka resurser som krävs. (Principerna om dialog, långsiktighet, mångfald)

Uppföljning och utvärdering av överenskommelsen

Parterna ska följa upp och utvärdera överenskommelsen regelbundet. Åtagandena och därtill kopplade åtgärder samt det praktiska genomförandet ska följas upp årligen. Överenskommelsen ska externt utvärderas var fjärde år och vid behov revideras.

Parterna delegerar till Överenskommelsen Göteborg – Kansli Got United att ansvara för uppföljningen och utvärderingen. Parterna lämnar årligen en skriftlig rapport till Kansli Got United som sammanställer och presenterar sammanfattningen på ett årligt dialogforum för erfarenhetsutbyte och rapportering. Den löpande avstämningen kring åtaganden och åtgärder rapporteras till styrgruppen för Kansli Got United. (Principen om kvalitet)

Anslutning till överenskommelsen

Såväl enskilda organisationer som paraplyorganisationer inom civilsamhället kan ansluta sig till denna överenskommelse. Anslutningsblankett finns på Kansli Got Uniteds webbsida www.gotunited.se. Posta den till Kansli Got United som hanterar anslutningen. Alla organisationer som anslutit sig till överenskommelsen visas på www.gotunited.se.

Det är upp till varje organisation inom civilsamhället i Göteborg att ta ställning till om de vill stödja och underteckna överenskommelsen i dess helhet eller inte. Organisationer som väljer att inte ansluta sig till överenskommelsen ska behandlas på likvärdiga villkor som anslutna. Beslut om att ställa sig bakom överenskommelsen togs i kommunfullmäktige 2012-05-31.

